

دانشکده‌ی علوم انسانی

بررسی سبک، اندیشه و محتوای اشعار سید حسن حسینی

نگارش:

حبیبه بیگم مرتضوی تنها

استاد راهنما: آقای دکتر یداله بهمنی مطلق

استاد مشاور: آقای دکتر رسول چهرقانی منتظر

پایان نامه برای دریافت درجه‌ی کارشناسی ارشد

در رشته‌ی زبان و ادبیات فارسی

شهریورماه ۱۳۹۳

باسمه تعالی

دانشکده‌ی علوم انسانی

تعه‌دنامه‌ی اصالت اثر

این جانب حبیبه بیگم مرتضوی تنها متعهد می‌شوم که مطالب مندرج در این پایان‌نامه، حاصل کار پژوهشی این جانب است و دستاوردهای پژوهشی دیگران که در این پایان‌نامه از آن‌ها استفاده شده، مطابق مقررات ارجاع و در فهرست منابع و مآخذ ذکر گردیده است. این پایان‌نامه قبلاً برای احراز هیچ مدرک هم‌سطح، یا بالاتر ارائه نشده است. در صورت اثبات تخلف (هر زمان) مدرک صادرشده از سوی دانشگاه از اعتبار ساقط خواهد شد.

کلیه حقوق مادی و معنوی این اثر متعلق به دانشگاه تربیت دبیر شهید رجایی است.

نام و نام خانوادگی دانشجو

امضا

تهران، لویزان، کدپستی ۱۶۷۸۸، صندوق پستی ۱۶۳-۱۶۷۸۵، تلفن ۲۲۹۷۰۰۶۰، نمابر، ۲۲۹۷۰۰۳ پست

الکترونیکی SRU@SRU.AC.IR

شماره: ۲۰۱۳۶
تاریخ: ۹۳/۹/۵
پیوست: دارد

دانشگاه تربیت مدرس شیرازی

به نام خدا

صور تجلسه دفاع پایان نامه تحصیلی دوره کارشناسی ارشد

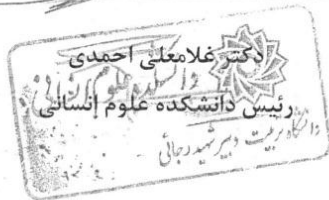
با تأییدات خداوند متعال و با استعانت از حضرت ولی عصر (عج) جلسه دفاع از پایان نامه کارشناسی ارشد خانم حبیبه بیگم مرتضوی به شماره دانشجویی ۹۱۶۵۰۸۷۴ دانشجوی رشته‌ی زبان و ادبیات فارسی تحت عنوان بررسی سبک، اندیشه و محتوای اشعار حسن حسینی در تاریخ ۹۳/۷/۲۳ با حضور هیئت محترم داوران در دانشگاه تربیت مدرس شهید رجایی برگزار و نتیجه به شرح زیر اعلام گردید.

قبول (با درجه خوب) نمره ۱۷/۵ هندی

درجه	نمره
عالی	(۲۰-۱۹)
بسیار خوب	(۱۸-۱۸/۹۹)
خوب	(۱۶-۱۷/۹۹)
قابل قبول	(۱۴-۱۵/۹۹)

غیر قابل قبول (کمتر از ۱۴) دفاع مجدد مردود

اعضاء	نام و نام خانوادگی	رتبه علمی	امضاء
استاد راهنما	دکتر یداله بهمنی	استادیار	
استاد مشاور	دکتر رسول چهرقانی	استادیار	
استاد داور داخلی	دکتر علی اکبر افراسیاب پور	استادیار	
استاد داور خارجی	دکتر شیرزاد طائفی	استادیار	
نماینده تحصیلات تکمیلی	دکتر علی اکبر افراسیاب پور	استادیار	

تهران، لویزان، کد پستی: ۱۵۸۱۱-۱۶۷۸۸
صندوق پستی: ۱۶۳-۱۶۷۸۵
تلفن: ۰۶۰۰۹-۲۲۹۷۰۰۶۰۰۳۳ فکس: ۲۲۹۷۰۰۳۳
Email: sru@sru.ac.ir
www.srttu.edu

برگ سبزی است تحفه‌ی درویش

تقدیم

به همسر مهربانم که با گذشت و صبوری، مشوق من در دانش‌اندوزی بودند و هستند

و

هم‌چنین تقدیم به دختران گلم، امید بودم

تقدیر و تشکر

سپاس و شکر خدایی را که بنده‌ی کم‌ترینش را به دریای دانش و اندیشه رهنمون کرد و توفیق را رفیق راه او ساخت. اکنون که در سایه‌ی لطف بی‌کران الهی، این کار تحقیقی به پایان رسیده است، به مصداق آیه‌ی شریفه «من لم یشکر المخلوق لم یشکر الخالق» بر خود لازم می‌دانم تا از استادان بزرگواری که در طی این کار تحقیقی یاریگر این‌جانب بودند، مراتب سپاس و قدردانی را به جا آورم.

در ابتدا از استاد فرزانه جناب دکتر یدالله بهمنی مطلق، استاد راهنما، که با راهنمایی‌های عالمانه و استادانه‌ی خود همواره راهنما و راه‌گشای نگارنده بودند و زحمات بسیاری در این راه متقبل و متحمل شدند، نهایت امتنان و سپاس را دارم.

از استاد عالی‌قدر و دلسوز جناب دکتر رسول چهرقانی منتظر که زحمت مشاوره این کار پژوهشی را بر عهده داشتند، نهایت تشکر و قدردانی را دارم.

از استاد فرزانه جناب دکتر شیرزاد طایفی که صبورانه و با حوصله‌ی تمام پاسخ‌گوی سؤالات این‌جانب در طی کار بودند، نهایت سپاس را دارم.

از داوران محترم و عالی‌قدر جناب دکتر علی‌اکبر افراسیاب‌پور و جناب دکتر شیرزاد طایفی که زحمت داوری و بررسی کار را برای اصلاح و تصحیح نهایی بر عهده داشتند، صمیمانه تشکر می‌نمایم.

از سرکار خانم طاهره زند، همسر مرحوم سیدحسن حسینی، که در طی این کار، اطلاعات بسیاری در زمینه‌ی فکری و کاری شاعر در اختیار نگارنده قرار دادند، صمیمانه سپاس گزارم.

در نهایت از تمام کسانی که در به سرانجام رساندن این مهم یاریگر نگارنده بودند، صمیمانه تشکر می‌نمایم.

با آرزوی توفیق و سلامت برای همگی

چکیده

سیدحسین حسینی در ادبیات انقلاب و جنگ از چهره‌های متعهد و ممتاز به شمار می‌رود. موضوع پژوهش، بررسی سبک، اندیشه و محتوای شعر سیدحسین حسینی از سه دیدگاه زبانی، ادبی و فکری است.

با توجه به این‌که ادبیات انقلاب و پایداری در هشت سال دفاع مقدس، ادبیاتی نوپا و تازه شکل گرفته است و به مانند ادبیات کلاسیک، چندان کارهای تحقیقی درباره‌ی آن انجام نشده است، بر آن شدیم که با بررسی و تحلیل آثار و افکار یکی از شاعران برجسته‌ی این دوره، او را جامع‌تر به دنیای ادبیات معرفی نماییم، که با روش توصیفی، تحلیلی و ابزار کتابخانه‌ای، بیش از صد عنوان کتاب و ده‌ها مقاله و پایان‌نامه مطالعه شد و شکل نهایی کار، در پنج فصل تنظیم گردید. نتایج پژوهش نشان می‌دهد شاعر از تمام امکانات و عناصر شعر در جهت تبیین اندیشه‌های دین‌باورانه‌اش بهره برده است و بر اساس همین اندیشه‌ها و مضامین علوی، حسینی و عاشورایی، فاطمی، مهدوی و ... او را می‌توان شاعری مفهوم‌گرا نامید. سایر مضامین پر بسامد شعر او مربوط به جنگ و انقلاب است که شعرهایی با زبانی زنده و پویا در ستایش رهبر انقلاب، رزمندگان، آزادگی، شهادت، شهادت و ... آفریده است؛ اما شاعر از دهه‌ی هفتاد به بعد به مضامین اعتراضی با زبانی طنزآلود روی می‌آورد که هدف اصلی او احیای بایدها و ارزش‌های دیروزی در اندیشه‌ی مخاطبان است. نگاهی به جنبه‌های ادبی و زبانی شعر حسینی نشان می‌دهد شاعر با موازین ادبی و زبانی گذشته و حال آشنایی دارد و برای افزودن بر تأثیر کلام خود هر کجا که مناسب دانسته از آن‌ها استفاده کرده است.

کلمات کلیدی: سیدحسین حسینی، شعر معاصر، ادبیات انقلاب، سبک، محتوا.

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱	فصل اول: مروری بر ادبیات تحقیق
۲	مقدمه
۲	۱-۱- طرح مسأله و معرفی موضوع
۲	۲-۱- هدف‌های تحقیق
۳	۳-۱- اهمیت موضوع تحقیق و انگیزه‌ی انتخاب آن
۳	۴-۱- سؤالات و فرضیه‌های تحقیق
۳	۵-۱- واژه‌های کلیدی
۴	۶-۱- مدل تحقیق
۴	۷-۱- روش تحقیق
۴	۸-۱- قلمرو تحقیق
۴	۹-۱- پیشینه تحقیق
۶	۱۰-۱- محدودیت‌ها و مشکلات تحقیق
۷	فصل دوم: کلیات و طرح مسأله
۸	مقدمه
۸	۱-۲- تعاریف سبک
۹	۲-۲- پیشینه‌ی سبک‌شناسی

۱۱	۳-۲-دیدگاه سبک‌شناسان ایرانی
۱۴	۴-۲-دیدگاه‌های سبک‌شناسان غیر ایرانی
۱۶	۵-۲-مکاتب سبک‌شناسی
۱۶	۱-۵-۲-سبک‌شناسی توصیفی
۱۶	۲-۵-۲-سبک‌شناسی تکوینی
۱۷	۳-۵-۲-سبک‌شناسی نقش‌گرا
۱۸	۴-۵-۲-سبک‌شناسی ساخت‌گرا
۱۸	۵-۵-۲-فرمالیسم روسی
۲۰	۶-۲-عوامل سبک‌ساز
۲۲	۷-۲-کتاب‌های منتشرشده در زمینه‌ی سبک‌شناسی
۲۲	۸-۲-شعر نو نیمایی و عوامل شکل‌گیری
۲۳	۹-۲-دوره‌بندی تاریخی شعر نیمایی
۲۳	۱۰-۲-سبک ادبیات انقلاب اسلامی
۲۵	فصل سوم: زندگی‌نامه‌ی سیدحسن حسینی
۲۶	۱-۳-زندگی‌نامه‌ی سیدحسن حسینی
۲۷	۲-۳-کودکی حسینی از زبان خودش
۲۷	۳-۳-از زبان خود حسینی که چگونه به دام ادبیات افتاد؟
۲۸	۴-۳-اشتغال به کار

۲۹	۳-۵- ورود به دنیای شعر
۳۰	۳-۶- بیدل‌گرایی حسینی
۳۱	۳-۷- نظرات سیدحسن حسینی
۳۳	۳-۸- کوچ ناگهانی حسینی
۳۳	۳-۹۰- نظر دیگران درباره‌ی حسینی
۳۵	۳-۱۰- معرفی اجمالی آثار و تألیفات حسینی
۳۹	فصل چهارم: بررسی سبک و اندیشه حسینی حسینی
۴۰	مقدمه
۴۰	۴-۱- گذر و نظری بر مضمون و درون‌مایه
۴۲	۴-۱-۱- مضامین دینی و آیینی
۴۲	۴-۱-۱-۱- مضامین محمدی
۴۳	۴-۱-۱-۲- مضامین علوی
۴۵	۴-۱-۱-۳- مضامین فاطمی
۴۶	۴-۱-۱-۴- مضامین حسینی و عاشورایی
۴۸	۴-۱-۱-۴-۱- بازتاب شخصیت‌های عاشورایی در شعر حسینی
۵۳	۴-۱-۱-۵- مضامین مهدوی
۵۶	۴-۱-۱-۶- مضامین عرفانی
۶۲	۴-۱-۱-۷- مرگ‌اندیشی در شعر حسینی

- ۶۳ ۴-۱-۲- مضامین انقلاب، پایداری و جنگ
- ۶۵ ۴-۱-۲-۱- انعکاس باورهای دینی
- ۶۶ ۴-۱-۲-۲- دعوت به مبارزه و ظلم‌ستیزی
- ۶۷ ۴-۱-۲-۳- منافق‌ستیزی
- ۶۷ ۴-۱-۲-۴- ستایش رهبری و لزوم اطاعت از وی
- ۶۸ ۴-۱-۲-۵- ستایش شهید و شهادت
- ۶۹ ۴-۱-۲-۶- جاودانگی شهدا و تداوم راه آنان
- ۶۹ ۴-۱-۲-۷- پاس‌داشت یاد و خاطره‌ی بزرگان راه انقلاب
- ۷۲ ۴-۱-۲-۸- وطن‌دوستی
- ۷۴ ۴-۱-۳- مضامین اعتراضی طنزآلود
- ۷۵ ۴-۱-۳-۱- مضامین اعتراضی قبل از انقلاب
- ۷۷ ۴-۱-۳-۲- مضامین اعتراضی پس از جنگ تحمیلی
- ۸۶ ۴-۲- بررسی ویژگی‌های ادبی
- ۸۶ ۴-۲-۱- قافیه و نقش آن در ساختار شعر
- ۸۷ ۴-۲-۲- انواع قافیه
- ۸۷ ۴-۲-۲-۱- قافیه‌ی کناری در شعر کلاسیک و نو
- ۹۱ ۴-۲-۲-۲- قافیه‌ی درونی
- ۹۲ ۴-۲-۲-۳- قافیه‌ی هنری

- ۹۴ ۴-۲-۳- قافیه‌ی معنوی
- ۹۵ ۴-۲-۳- ردیف و عوامل پیدایش ردیف در شعر فارسی
- ۹۵ ۴-۲-۴- انواع ردیف در شعر حسینی
- ۹۸ ۴-۲-۵- وزن شعر
- ۹۸ ۴-۲-۵-۱- اوزان خیزابی در شعرهای کلاسیک
- ۱۰۱ ۴-۲-۵-۲- اوزان جویباری در شعرهای کلاسیک
- ۱۰۳ ۴-۲-۵-۳- اوزان شعر نیمایی
- ۱۰۶ ۴-۲-۶- قالب‌های شعری
- ۱۰۶ ۴-۲-۶-۱- قالب‌های سنتی
- ۱۱۰ ۴-۲-۶-۲- قالب‌های نو
- ۱۱۲ ۴-۲-۲- علم بیان در شعر حسینی
- ۱۱۳ ۴-۲-۱- تشبیه
- ۱۱۴ ۴-۲-۱-۱- انواع تشبیه از لحاظ وجود یا عدم یکی از
ارکان تشبیه
- ۱۱۹ ۴-۲-۱-۲- انواع تشبیه از لحاظ حسی و عقلی بودن
طرفین
- ۱۲۲ ۴-۲-۲- استعاره
- ۱۲۳ ۴-۲-۲-۱- استعاره‌ی مصرّحه
- ۱۲۴ ۴-۲-۲-۲- استعاره‌ی مکنیه و انواع آن

- ۱۳۱ ۴-۲-۲-۳-مجاز و انواع علاقه
- ۱۳۳ ۴-۲-۲-۴-کنایه
- ۱۳۴ ۴-۲-۲-۴-۱-کنایه از موصوف (اسم)
- ۱۳۵ ۴-۲-۲-۴-۲-کنایه از صفت
- ۱۳۵ ۴-۲-۲-۴-۳-کنایه فعلی
- ۱۳۶ ۴-۲-۳-زیباشناسی شعر حسینی در فنون بدیع
- ۱۳۷ ۴-۲-۳-۱-مراعات نظیر
- ۱۳۹ ۴-۲-۳-۲-تضاد
- ۱۴۰ ۴-۲-۳-۳-متناقض نما (پارادوکس)
- ۱۴۲ ۴-۲-۳-۴-ایهام
- ۱۴۲ ۴-۲-۳-۴-۱-ایهام توازی
- ۱۴۴ ۴-۲-۳-۴-۲-ایهام تناسب
- ۱۴۵ ۴-۲-۳-۵-حس آمیزی و انواع آن
- ۱۴۷ ۴-۲-۳-۶-تلمیح
- ۱۴۸ ۴-۲-۳-۶-۱-تلمیحات دینی
- ۱۴۹ ۴-۲-۳-۶-۱-۱-اشاره به آیات قرآن کریم
- ۱۵۰ ۴-۲-۳-۶-۱-۲-اشاره به احادیث و روایات
- ۱۵۱ ۴-۲-۳-۶-۱-۳-اشاره به شخصیت‌های دینی

- ۱۵۵ ۴-۲-۳-۶-۱-۴- وقایع تاریخی دینی
- ۱۵۸ ۴-۲-۳-۶-۲- اسطوره‌های داستانی
- ۱۶۲ ۴-۲-۳-۶-۳- اشاره به شعر شاعران و سخن بزرگان
- ۱۶۳ ۴-۳- بررسی ویژگی‌های زبانی
- ۱۶۵ ۴-۳-۱- برجسته‌سازی
- ۱۶۶ ۴-۳-۱-۱- هنجارگزینی
- ۱۶۷ ۴-۳-۱-۱-۱- هنجارگزینی واژگانی
- ۱۷۴ ۴-۳-۱-۱-۲- هنجارگزینی نحوی
- ۱۸۲ ۴-۳-۱-۱-۳- هنجارگزینی معنایی
- ۱۸۳ ۴-۳-۱-۱-۴- هنجارگزینی سبکی
- ۱۴۸ ۴-۳-۱-۱-۵- هنجارگزینی زمانی
- ۱۸۵ ۴-۳-۱-۱-۵- باستان‌گرایی واژگانی
- ۱۸۸ ۴-۳-۱-۱-۲- باستان‌گرایی فعلی
- ۱۹۱ ۴-۳-۱-۱-۳- باستان‌گرایی نحوی
- ۱۹۵ ۴-۳-۱-۲- قاعده‌افزایی
- ۱۹۶ ۴-۳-۱-۲-۱- توازن آوایی
- ۱۹۸ ۴-۳-۱-۲-۲- توازن واژگانی
- ۱۹۸ ۴-۳-۱-۲-۲- تکرار در سطح واژه

۲۰۴	۴-۳-۱-۲-۲-۲- تکرار در سطح گروه
۲۰۵	۴-۳-۱-۲-۲-۳- تکرار در سطح جمله
۲۰۷	۴-۳-۲-۲-۴- تکرار نحوی
۲۱۰	۴-۴- نمودار کلی شعر حسینی
۲۱۳	فصل پنجم: نتیجه گیری و پیشنهادها
۲۱۴	۵-۱- نتیجه گیری
۲۱۵	۵-۲- پیشنهادها
۲۱۶	منابع و مآخذ
۲۲۲	چکیده ی انگلیسی

فصل اول

کلیات

و

طرح مسأله

مقدمه

نگارنده در فصل اول پایان‌نامه به طور اجمالی و گذرا به اهداف تحقیق و اهمیت موضوع و انگیزه‌ی خود از انتخاب این موضوع پرداخته‌است. و بعد از آن فرضیه‌هایی که امکان دارد در طی کار پژوهشی با آن مواجه گردید، بیان شده است و هم چنین روش انجام کار تحقیق مشخص شده است و در پایان کتاب‌هایی را که در تحقیق مبنا و اساس تحلیل است، معرفی گردیده‌است.

۱-۱- طرح مسأله و معرفی موضوع

هدف نگارنده در این پژوهش، بر این مبنا است که با مطالعه‌ی اشعار حسینی به افکار و شخصیت او پی ببرد، و او را به جامعه‌ی ادب جامع‌تر معرفی نماید. سیدحسن حسینی یکی از شاعران متعهد دوران جنگ و انقلاب است که در مقالات و پایان‌نامه‌های محدودی مورد مطالعه و بررسی قرار گرفته است. نگارنده با بهره‌گیری از ذره‌بین اشعار حسینی بر آن است تا شخصیت مردمی و دین‌باور او را از زوایای متفاوت به مخاطب بنمایاند.

۱-۲- هدف‌های تحقیق

الف) اهداف کلی:

تحلیل و بررسی ویژگی‌های سبکی شاعر از منظر فکری، ادبی و زبان با توجه به آثار ذکر شده از شاعر.

ب) اهداف جزئی:

- ۱) شناختن و شناساندن بیشتر و کامل‌تر سید حسن حسینی به دنیای شعر و شاعری
- ۲) آشنایی و شناخت نسبی با افکار دین‌مدارانه‌ی حسینی
- ۳) آشنایی با نقش حسینی در پیش‌برد اهداف ادبیات انقلاب و جنگ

- ۴) بررسی و آشنایی با ویژگی‌های ادبی شعر حسینی اعم از بیان، بدیع، قالب و وزن و موسیقی.
- ۵) بررسی و آشنایی با ویژگی‌های زبانی شعر حسینی و نقش آن در تکامل و ارزشمندی شعر او.

۱-۳- اهمیت موضوع تحقیق و انگیزش انتخاب آن

ادبیات انقلاب و جنگ، ادبیات نوپا و تازه شکل‌گرفته‌ای است که با پرداختن به آن می‌توان نقاط قوت و ضعف آن را به خوبی نمایاند تا راهی برای الگوپذیری شاعران تازه وارد و ناآشنا گردد. از آن جا که سیدحسن حسینی یکی از شاعران این دوره است و شعر و اندیشه‌اش در میان مردم دین‌باور جایگاه خاصی دارد، می‌توان با بررسی و شناخت دیدگاه‌های او، از سبک و سیاق سخنش آگاهی یافت و تخصصی‌تر او را به دنیای شعر و ادب معرفی کرد.

شناخت سبک او برای مخاطب این امکان را فراهم می‌کند که جایگاه و ارزش شعر او را در ادب معاصر بشناسد و حتی‌الامکان، سنجش شعر او را با دیگر شاعران میسر می‌سازد.

۱-۴- سؤالات و فرضیه‌های تحقیق

- ۱) سیدحسن حسینی در سبک شعر دوره‌ی انقلاب چه نقشی داشته‌است؟
- ۲) چه عواملی منجر به رشد افکار دینی در شعر حسینی شد؟
- ۲) آیا سیدحسن حسینی از شاعران مطرح در حوزه‌ی شعر عاشورایی است؟
- ۳) جریانات سیاسی - اجتماعی زمان انقلاب و جنگ، چه تأثیری بر سبک و زبان شاعر گذاشته‌است؟
- ۴) سیدحسن حسینی چه نوآوری‌هایی در کلام و اندیشه دارد؟
- ۵) مهارت شاعر در تصویر آفرینی به چه میزان بوده‌است؟
- ۶) شعر حسینی از لحاظ زبانی و انواع هنجارگریزی‌ها چگونه است؟

۱-۵- واژه‌های کلیدی

سیدحسن حسینی، شعر معاصر، ادبیات انقلاب، سبک، محتوا.

۱-۶- مدل تحقیق

خمیرمایه‌ی اصلی تحلیلی این رساله بر اساس دسته‌بندی شمیسا بر سه محور زبانی، ادبی و فکری است و در قسمت دسته‌بندی ویژگی‌های زبانی از کتاب از زبان‌شناسی به ادبیات کورش صفوی

الگوبرداری شده است و همچنین پایان‌نامه‌هایی با عنوان سبک‌شناسی در این راه راهنمای نگارنده نیز بوده است.

۱-۷- روش تحقیق

نوع تحقیق و روش بررسی فرضیه‌ها و یا پاسخگویی به سوالات (توصیفی، تجربی، تحلیل محتوا، اسنادی، تاریخی و...)

روش اجرای این تحقیق، از نوع توصیفی و تحلیلی است.

۱-۸- قلمرو تحقیق

زمینه‌ی تحقیقی این پژوهش، مجموعه اشعار سیدحسن حسینی است و در این کار، نگارنده به ویژگی‌های فکری، ادبی و زبانی شاعر با شواهد مثال‌هایی ارائه نموده است. مجموعه اشعار مورد بررسی در این پایان‌نامه عبارت‌اند از: هم‌صدا با حلق اسماعیل، گنجشک و جبرئیل، از شرابه‌های روسری مادرم، در ملکوت سکوت و سفرنامه‌ی گردباد.

۱-۹- پیشینه‌ی تحقیق

به طور کلی در مورد ویژگی‌های سبکی و بررسی اندیشه‌ها به‌خصوص در ادبیات گذشته کتاب‌های بسیاری نوشته شده است که نگارنده برای نگارش این کار تحقیقی، از خط و مشی‌های نویسندگان بهره‌ها برده است. از جمله می‌توان به سبک‌شناسی شعر پارسی از رودکی تا شاملو اثر محمد غلامرضایی، درآمدی بر سبک‌شناسی در ادبیات اثر محمود عبادیان، سبک‌شناسی در عصر قاجار اثر بانو نصرت تجربه‌کار، کلیات سبک‌شناسی سیروس شمیسا و ... اشاره نمود.

درباره‌ی شعر انقلاب و سبک شاعران این دوره تحقیقات و مطالعاتی صورت گرفته است و پایان‌نامه‌ها و مقالات و کتاب‌هایی مرتبط با این موضوع نوشته شده است. از جمله:

الف) کتاب‌ها

۱- کاظمی، محمدکاظم. (۱۳۹۰). ده شاعر انقلاب، تهران: انتشارات سوره مهر.

این کتاب به بررسی نقادانه ده شاعر از جمله قیصر امین پور، عبدالجبار کاکایی، سیدحسن حسینی و... پرداخته است.

۲- علایی، سعید. (۱۳۸۷). جریان شناسی شعر انقلاب، تهران: انتشارات مرکز اسناد انقلاب اسلامی.

این کتاب در مورد نقد و بررسی شعر شاعران دوره‌ی انقلاب است.

۳- امیری خراسانی، احمد (۱۳۸۴). نامه‌ی پایداری (مجموعه مقالات اولین کنگره‌ی ادبیات پایداری کرمان)، تهران: بنیاد حفظ آثار و نشر ارزش‌های دفاع مقدس

این کتاب دارای مقالات متنوعی درباره‌ی ادب پایداری در زمان دفاع مقدس و انقلاب است.

۴- میرجعفری، اکبر (۱۳۸۹). تبار بی‌انتها، تهران: امیرکبیر

این کتاب کم حجم، به ویژگی‌های شعری به خصوص به جنبه‌ی فکری شعر حسینی به صورت خلاصه پرداخته‌است.

ب) مقالات

۱- دیوار ناپیدای عشق، نقد و بررسی تشبیه در مجموعه شعر «سفرنامه‌ی گردباد» اثر حسن بسک. پژوهشنامه‌ی ادبیات غنایی، شماره‌ی نوزدهم.

در این مقاله‌ی علمی، نویسنده به انواع تشبیه از جهات مختلف پرداخته است. اما آن‌چه نظر نگارنده را در این کار علمی متوجه خود ساخت، تفاوت نظر نگارنده، در انواع تشبیه از لحاظ عدم یا وجود طرفین تشبیه است که مؤلف مقاله بیش‌ترین درصد تشبیه را مربوط به تشبیه بلیغ می‌داند در حالی که نظر نگارنده، در بسامد این مورد بر تشبیه مؤکد مفضل است.

۲- گونه‌ای از نوستالژی عارفانه در مثنوی «مرداب‌ها و آب‌ها» اثر بهجت السادات حجازی، اکبر کریمی، فصلنامه‌ی ادبیات عرفانی و اسطوره‌شناختی، شماره‌ی ۲۲.

مؤلف در این مقاله به معرفی انواع نوستالژی می‌پردازد و بیش‌تر ابیات از این منظر مورد بررسی و تحلیل قرار گرفته است.

۳- گستره‌ی عناصر نماد و اسطوره در اشعار سمیح القاسم و حسن حسینی اثر کبری روشنفکر، مرتضی زارع‌برمی و حسینعلی قبادی، فصلنامه‌ی پژوهش‌های زبان و ادبیات تطبیقی، شماره‌ی ۲.

مؤلفین در این مقاله‌ی علمی، نماد و اسطوره را در شعر دو شاعر با دو ملیت متفاوت مورد بررسی قرار می‌دهند.

پ) پایان‌نامه‌ها

۱- تحلیل عناصر مقاومت در اشعار «سمیح القاسم»، «سید حسن حسینی» و «قیصر امین پور» نویسنده مرتضی زارع برمی، دانشگاه تربیت مدرس دانشکده علوم انسانی

شاعر مقاومت فلسطین، «سمیح القاسم» و شاعران جنگ ایران، «سید حسن حسینی» و «قیصر امین پور» با آفرینش آثاری ایستادگی ملت خود را در برابر دشمن نشان دادند و این پژوهش پیش روی